

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA

Biudžetinė įstaiga, J. Tumo-Vaižganto g. 4-1, LT-01108 Vilnius, tel. (8 5) 210 7161, faks. (8 5) 210 7160, el. p. info@ekgt.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188756614

Lietuvos Respublikos Seimo Kultūros komitetui

2019-09-16 Nr. S-190

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS POLITIKOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO PROJEKTO

Išvadas ir pastabas dėl Kultūros ministerijos parengto Lietuvos Respublikos kultūros politikos pagrindų įstatymo (toliau – Kultūros įstatymas) projekto Etninės kultūros globos taryba (toliau – EKG) buvo pateikusi Kultūros ministerijai 2019-08-19 raštu Nr. S-181 „Dėl Lietuvos Respublikos kultūros pagrindų įstatymo“. Kultūros ministerijos teigimu, 2019 m. rugsėjo 11 d. paskelbtas atnaujintas Kultūros įstatymo projektas buvo pakoreguotas pagal suinteresuotų institucijų pastabas ir pasiūlymus, tačiau į šį atnaujintą Kultūros pagrindų įstatymo projektą (toliau – atnaujintas projektas) esminiai EKG siūlymai nepateko, todėl čia pakartotinai pateikiame ankstesnes EKG išvadas, taip pat pastabas dėl naujų nuostatų atnaujintame projekte.

Minėtame EKG rašte džiaugėmės dėl puikios Kultūros įstatymo preambulės, kurioje kultūra įvardijama kaip Lietuvos valstybės tapatumo ir tęstinumo pagrindas, joje reiškiamas pagarba bendruomenių teisėms į kultūrinį tapatumą, dalyvavimą kultūroje, savirealizaciją ir tradicijų puoselėjimą, pabrėžiama gimtosios kalbos, etninių tradicijų, istorinės atminties ir paveldo reikšmė saugant, kuriant ir puoselėjant lietuvių tautos savitumą pasaulyje. Deja, atnaujintame projekte preambulės tekstas buvo šiek tiek pakeistas – vietoje „lietuvių tautos savitumo“ įrašytas „Lietuvos kultūrinio savitumo“ saugojimas, kūrimas ir puoselėjimas pasaulyje.

Pakartotinai atkreipiame dėmesį, kad Kultūros įstatymo projektas (išskyrus kai kurias dar likusias jo preambuleje nuostatas) eliminuoja dabartiniu metu Lietuvoje galiojančias teises nuostatas dėl etninės kultūros, lietuviškos tautinės tapatybės išsaugojimo bei tęstinumo strateginės svarbos. Tos nuostatos įtvirtintos ne tik Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatyme, bet ir Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatyme. Pastarojo įstatymo 4 straipsnio 3 dalis nustato, kad Vyriausybė, rengdama naujų ir galiojančių įstatymų pakeitimo projektus, jų nuostatas suderina su Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo nuostatomis. Taip pat svarbus šio įstatymo priedėlis „Lietuvos nacionalinio saugumo pagrindai“, kurio skirsnyje „Kultūros politika“ įvardijama valstybės pareiga išsaugoti ir puoselėti nacionalinės kultūros tapatumą globojant etninę kultūrą ir vietos tradicijas, remiant užsienio lietuvių bendruomenių pastangas išsaugoti tautinį tapatumą. Į tai Kultūros įstatymo projekte neatsižvelgta: jame iš viso nėra termino *etninė kultūra*, o *tautinis tapatumas*, nors ir įvardytas 3 straipsnyje kaip vienas iš bendrųjų kultūros politikos principų, tačiau tėra deklaracija, kadangi tautiniam tapatumui išsaugoti ir stiprinti nėra numatyta jokių priemonių, net pagrindinių institucijų, kurios būtų atsakingos už jų įgyvendinimą.

Tuo tikslu reikėtų koreguoti Antrąjį skirsnį „Kultūros politikos formavimas, įgyvendinimas ir finansavimas“, papildant jį atskiru straipsniu „Lietuvos valstybės tapatumo, etninių tradicijų tęstinumo ir bendruomenių dalyvavimo kultūroje užtikrinimas“ – šis straipsnis puikiai derėtų šalia jau esamo 9 straipsnio „Tarptautinis bendradarbiavimas kultūros srityje“. Be to, Antrąjį skirsnį reikėtų papildyti nauju straipsniu „Seimui atskaitingų institucijų kompetencija kultūros politikos srityje“, kuriame būtų trumpai apibendrinta ne tik EKG, bet ir Valstybinės kultūros paveldo komisijos bei Valstybinės lietuvių kalbos komisijos kompetencija padedant spręsti klausimus kultūros politikos srityje (apie tai, kad šias institucijas steigia Seimas, 4 straipsnio 7 punkte tik užsiminta). Šis straipsnis galėtų įsiterpti tarp 4 straipsnio, kuriame apibrėžiama Seimo kompetencija kultūros politikos srityje, ir 5 straipsnio, apibrėžiančio Vyriausybės kompetenciją.

Taip pat siūlome koreguoti Antrojo skirsnio 8 straipsnį „Viešojo administravimo subjektai,

įgyvendinantys kultūros politiką“, kurio 1 dalyje išvardytos penkios institucijos (Lietuvos kultūros taryba (toliau – LKT); Lietuvos kultūros institutas; Lietuvos kino centras; Kultūros paveldo departamentas; Žiniasklaidos rėmimo fondas), tačiau tarp jų nėra nė vienos, kuri būtų įpareigota užtikrinti etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo politikos įgyvendinimą. I šį institucijų sąrašą būtina įtraukti Lietuvos nacionalinį kultūros centrą, kuris pagal Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2016 m. rugpjūčio 5 d. įsakymu Nr. ĮV-654 patvirtintų nuostatų 8.1 punktą turi „įgyvendinti valstybės politiką regionų, etninės kultūros, mėgėjų meno, tradicijų tęstinumo ir plėtros, Lietuvos visuomenės ir pasaulio lietuvių kūrybiškumo, kultūros raiškos srityse, rūpintis nematerialaus kultūros paveldo išsaugojimu, gaivinimu ir tęstinumu“.

Kultūros įstatyme niekur nėra apibrėžtos pagrindinės kultūros sritys, nors 13 straipsnio 2 dalyje nustatoma: „Valstybė pagal valstybės biudžeto galimybes užtikrina pagrindinių kultūros sričių <...> finansavimą iš valstybės biudžeto lėšų“, o terminas kultūros sritys nuolat pasikartoja įvairiuose straipsniuose (3, 7, 10, 12, 13, 16, 20 ir kt.). Toks pagrindinių kultūros sričių įvardijimo Kultūros įstatyme vengimas neatitinka teiginio, pateikto jo Aiškinamajame rašte (žr. 1 priedą, 1 p.): „Kultūros politika apima *inter alia* strateginių kultūros vystymosi sričių (krypčių) nustatymą [pabraukta mūsų], valstybės poreikius ir galimybes atitinkančio kultūros finansavimo modelio parinkimą, priemonių, leidžiančių užtikrinti saviraiškos laisvę, nustatymą“. Siūlytume remtis Estijos pavyzdžiu, kuri svarbiausiame kultūrą reglamentuojančiame teisės akte „Pagrindiniai kultūros politikos principai iki 2020 m.“ (žr. 2 priedą) aiškiai apibrėžė ne tik pagrindines kultūros sritis, bet ir kiekvienos jų prioritetus (Architektūros; Dizaino; Scenos menų; Filmų kūrybos; Muzikos; Literatūros ir leidybos; Vizualinių menų; Kultūrinės žurnalistikos ir medijų; Kultūrinės įvairovės; Paveldo konservavimo; Muziejų; Bibliotekų; Liaudies kultūros).

Aptariamame Kultūros įstatyme labai trūksta aiškaus kultūros politikos prioritetų nustatymo, nors 8 straipsnio 2 dalyje nurodoma, kad LKT veiklos tikslas – „vadovaujantis kultūros politikos prioritetais sudaryti sąlygas įvairiapusei kultūros ir meno plėtrai bei sklaidai <...>“. Turime pastebėti, kad atskiros kultūros sritys gali turėti specifinius prioritetus, todėl siūlome vadovautis jau minėtu estų pavyzdžiu, kai kiekvienai sričiai nustatomi atskiri prioritetai.

Atkreiptinas dėmesys, kad Kultūros įstatymo projekte visiškai neužsiminta apie nematerialiąsias kultūros paveldo vertybes, nors Lietuva yra ratifikavusi UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo konvenciją ir įsipareigojusi ją įgyvendinti, yra sudaromas Nematerialaus kultūros paveldo sąvadas (atskirai nuo Kultūros vertybių registro, paminėto Kultūros įstatymo 8 straipsnio 5 dalyje), o kai kurias ypatingos vertės nacionalines nematerialaus kultūros paveldo vertybes skelbia UNESCO. Taigi atitinkamai reikėtų taisyti 14 straipsnį „Nacionalinės reikšmės kultūros vertybės“.

Atnaujintas projektas papildytas skirsniu „Regioninė kultūros politika“, kurio 1 dalyje apibrėžiant regioninės kultūros politikos tikslą paminėtas ir siekis „užtikrinti etnografinių regionų savitumo išsaugojimą“. Tačiau toliau lieka nebeaišku, kas slypi po *regiono* sąvoka, nes 22 straipsnyje „Regioninės kultūros tarybos“ kalbama tik apie apskrityse LKT sudarytas regionines tarybas ir visiškai neužsimenama apie etnografiniuose regionuose EKGKT sudarytas regionines tarybas (jos įtvirtintos Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymu). Iš esmės 22 straipsnis daugiau atitinka Lietuvos kultūros tarybos įstatymo paskirtį (reglamentuoti LKT ir jos padalinių veiklą), todėl vengiant dubliavimo siūlome Kultūros įstatyme šio straipsnio atsisakyti.

Kitos EKGKT pastabos dėl Kultūros įstatymo projekto pateikiamos 3 priede. Siūlome iš esmės tobulinti Kultūros įstatymo projektą.

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos kultūros politikos pagrindų įstatymo projekto Aiškinamasis raštas (parengė Kultūros ministerija), 9 lapai;
2. Pagrindiniai kultūros politikos principai iki 2020 m. (Estija), 9 lapai;
3. Papildomos EKGKT pastabos dėl Kultūros politikos pagrindų įstatymo projekto, 2 lapai.

120

**LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS POLITIKOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO
PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Lietuvos Respublikos kultūros politikos pagrindų įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos kultūros politikos modelio klausimas nuo pat Nepriklausomybės atkūrimo ir pirmosios Vyriausybės programos yra tapęs vienu iš plačiau diskutuojamu kultūros politikos klausimu, kuris, visgi, ne visuomet buvo siejamas su kultūros srities įstatymine aplinka. Nuo 1991 m. vėlesnės Vyriausybės savo programose mini „kultūros politikos modelio“ sukūrimo poreikį, tačiau tęsia pirmosios Vyriausybės pradėtos fragmentuotos atskirų kultūros sričių teisėkūros darbus. Vyriausybių programose tiesiogiai įvardytas kultūros politikos modelio sukūrimo uždavinys iki šiol taip ir nebuvo įgyvendintas. Taigi, iki šiol buvo diktuotas ne nuoseklus kultūros politikos modelis, bet siekis spręsti sporadiškai kilusias atskirų kultūros sričių problemas izoliuotai. Nesistemiška, nemodeliuojama kultūros politikos srities teisinės aplinkos plėtra lemia iš esmės reaktyvų kultūros politikos pobūdį. Atskiras kultūros sritis, įstaigų tinklus ar įstaigų veiklą reglamentuojantys įstatymai neturi aiškaus vieningo teisinio pagrindo. Tai potencialiai skatina kultūros sričių ir kultūros įstaigų tarpusavio konkurenciją siekti įstatyminės apsaugos ir gilina sektoriaus fragmentaciją. Kai kurių pamatinių bendrų kultūros srities sąvokų (pvz., kultūra) apibrėžimų trūkumas apsunkina sistemiską kultūros politikos teisinės aplinkos plėtrą. Be aiškiai artikuliuoto kultūros politikos teisinės aplinkos pagrindo nėra išaiškintas Konstitucijoje įvardytas įsipareigojimas užtikrinti pagrindines piliečio kultūros teises šalia kitų teisių.

Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, nuostatose akcentuojama, kad kultūra, kaip kertinis nematerialus visuomenę vienijantis elementas, atlieka svarbų vaidmenį vienijant visuomenę ir formuojant viešąją politiką. Beveik ketvirtį amžiaus Lietuvoje vyrauja tendencija marginalizuoti kultūros politiką viešajame gyvenime. Septynioliktoji Vyriausybė kelia tikslą pakeisti šią tradiciją ir gražinti kultūrą, kaip visuomenę vienijantį veiksnį, į viešojo gyvenimo centrą. Tinkamas teisinis reguliavimas yra viena iš sėkmingos kultūros politikos sąlygų, todėl Įstatymo projektu siekiama įtvirtinti horizontalųjį teisinio reguliavimo modelį.

Konstitucija apibrėžia tarptautines tendencijas bei demokratijos vertybes atspindinčios Lietuvos kultūros politikos modelio teisinės ir politinės sąlygas. Konstitucijos preambulėje įtvirtinta, kad kultūrinis tęstinumas yra pagrindinis Lietuvos valstybingumo motyvas. Taigi kultūra bendrąja prasme yra valstybės pagrindas. Konstitucijos nuostatos suponuoja valstybės pareigą formuoti ir vykdyti kultūros politiką taip, kad ji atitiktų viešąjį interesą, visuomenės poreikius. Kultūros politika apima *inter alia* strateginių kultūros vystymosi sričių (krypčių) nustatymą, valstybės poreikius ir galimybes atitinkančio kultūros finansavimo modelio parinkimą, priemonių, leidžiančių užtikrinti saviraiškos laisvę, nustatymą. Pagal Konstituciją valstybė turi pareigą įstatymu apibrėžti kultūrinės žmogaus teises ir valstybės įsipareigojimus kultūrai.

Konstitucijoje įvardyta, tačiau įstatymuose neatskleista lietuvių tautos kultūrinio tęstinumo svarba Lietuvos valstybingumui bei atskirų Konstitucijos nuostatų apibrėžtos, tačiau kituose teisės

aktuose sistemiškai neišplėtotos kultūrinės teisės suponuoja poreikį atskirame bendruosius kultūros politikos klausimus reglamentuojančiame Lietuvos Respublikos kultūros politikos pagrindų įstatyme įtvirtinti prigimtines žmogaus ir bendruomenės kultūrinės teisės į kultūrinį tapatumą, dalyvavimą kultūroje ir raiškos laisvę, būtinas individo ir bendruomenės savirealizacijai siekiant atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės ir teisinės valstybės.

Išskirtinos vienos iš esminių kultūros politikos problemų: tai prieštaringa, nesuderinta valstybės politika kultūros, švietimo ir mokslo, aplinkos, užsienio reikalų srityse; prieštaringa ir ilgalaikėje perspektyvoje nesuderinta valstybės ir vietos valdžios atsakomybė už kultūros funkcijas ir plėtrą ir trečia, kultūra nėra laikoma valstybės politikos prioritetu, todėl kultūros produktai ir paslaugos vienodomis teisėmis konkuruoja su kitomis ūkio šakomis.

Įstatymo projektu siekiama sukurti horizontalų kultūros srities teisinio reguliavimo mechanizmą, kuriame teisinėmis priemonėmis bus siekiama įtvirtinti valstybės įsipareigojimus kultūrai, užtikrinti konstitucines Lietuvos piliečių teises į kultūros prieinamumą. Ypač svarbus tęstinumo aspektas, kadangi kultūros politikos formavimas ir įtvirtinimas kitų politikų srityje yra tęstinis procesas.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Vykdydama Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 150.1 papunkčio nuostatas, įgyvendindama Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano, patvirtinto Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“, 2.3.6 priemonės 1 darbą, Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2019 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. ĮV-120 „Dėl darbo grupės sudarymo“ sudaryta darbo grupė, kurios vadovas Kultūros ministerijos Teisės ir žmogiškųjų išteklių skyriaus vedėjas Virginijus Varnaitis, nariai – įvairių kultūros sričių Kultūros ministerijos atstovai.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu kultūros srityje galioja per 20 įstatymų, kuriuos galima būtų grupuoti į tris kategorijas: 1) atskiras kultūros politikos sritis reglamentuojantys įstatymai; 2) atskirus kultūros įstaigų tinklus reglamentuojantys įstatymai; 3) atskirų kultūros įstaigų veiklą reglamentuojantys įstatymai. Pavyzdžiui, atskiras kultūros politikos sritis reglamentuoja Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas, Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas, Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymas, Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymas ir kt. Atskirus kultūros įstaigų tinklus reglamentuoja Lietuvos Respublikos muziejų įstatymas, Lietuvos Respublikos kultūros centrų įstatymas, Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymas, Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymas ir kt. Atskirų kultūros įstaigų veiklą reglamentuoja Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos inspekcijos įstatymas, Lietuvos Respublikos valstybinės lietuvių kalbos komisijos įstatymas, Lietuvos Respublikos Lietuvos kultūros tarybos įstatymas, Lietuvos Respublikos Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymas ir kt. Šiuo metu galiojantys kultūros politiką reglamentuojantys įstatymai neturi aiškiai artikuliuotos sistemos požymių. Įstatymų leidybą šioje srityje nuo Nepriklausomybės atkūrimo diktavo ne nuoseklus kultūros politikos modelis, bet siekis

spřesti sporadiškai kylančias atskirų kultūros sričių problemas izoliuotai, patiriant tarptautinių teisės aktų, nacionalinių politinių sprendimų bei visuomenės spaudimą.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projekte apibrėžiama kultūros, bazinio kultūros paslaugų rinkinio, kompetencijų centro, kultūros ir meno darbuotojo, kultūros įstaigos, kultūros paslaugos, išskirtinių kultūros paveldo vertybių sąvokos. Pažymėtina, kad UNESCO dar 1967 metais Monake organizavo apskritojo stalo diskusiją, kuri tapo pirmąja agentūros pastanga į tarptautinę viešąją erdvę įvesti kultūros politikos sąvoką. UNESCO atstovai konstatavo, jog diskusijas apsunkino ir ta aplinkybė, kad labai sunku rasti universalų ir visiems priimtina kultūros apibrėžimą, kuris galėtų būti naudojamas politiniame diskurse. Atsižvelgiant į UNESCO dokumentus, Įstatymo projekte pateikiama tradiciškai susiformavusi kultūros sąvoka, įvedanti aiškumo kultūros politikoje. Kertinių kultūros sąvokų trūkumas apsunkina sistemišką kultūros politikos teisinės aplinkos plėtrą. Sąvokų ir jas apibūdinančių terminų apibrėžimas kultūros srities specialistams leis lengviau suprasti tikrąjį jų turinį.

Įstatymo projekte apibrėžiami bendrieji kultūros politikos principai, tokie kaip kūrybos ir informacijos laisvės, lygiateisiškumo, bendradarbiavimo, darnumo ir kiti. Šie bendrieji kultūros politikos principai yra susiformavę kultūros visuomenėje, todėl gali būti paprasčiau identifikuojami ir pripažįstami įstatymo lygmeniu. Įstatymo projekte atskleidžiamas kultūros politikos principų turinys, padėsiantis kryptingai formuoti kultūros politikos modelį.

Kultūros politikos įgyvendinimo mechanizmą sudaro įstaigų organizacinė sąranga. Iki šiol šalyje kultūros politiką formuojančios ir ją įgyvendinančios institucijos nebuvo atskirtos, todėl tokia situacija negarantuoja kultūros politikos įgyvendinimo kontrolės mechanizmo. Įstatymo projekte pateikiama institucinė kultūros politiką formuojančių ir įgyvendinančių institucijų sąranga. Įstatymo projekte nustatoma kultūros politikos organizavimo sistema, apimanti visus valstybės valdymo lygmenis. Išskiriamos Seimo, Vyriausybės, ministerijų, kitų kultūros įstaigų, kurių baigtinis sąrašas nepateikiamas, kompetencijos.

Lietuvos Respublikos Seimas atmintinus metus nustato ir skelbia vadovaudamasis jubiliejinės sukakties nustatymo, atminties kultūros reiškinų aktualinimo, konsolidavimo (vienijimo), paskelbimo datos nustatymo ir visuotinum principais, įtvirtintais Lietuvos Respublikos Seimo 2017 m. gruodžio 21 d. nutarime Nr. XIII-975 „Dėl atmintinų metų nustatymo tvarkos“. Siekiant užtikrinti sklandų atmintinų metų procesą, Įstatymo projekte siūloma nustatyti, pirma, kad atmintini metai skelbiami ne vėliau kaip iki jų pradžios ir, antra, tvirtinant biudžetą turi būti numatytos lėšos atmintinų metų renginiams finansuoti. Šios taisyklės užtikrins sklandų atmintinų metų procesą, suteiks aiškumo ir pagerins svarbių datų minėjimo kokybę.

Išskirtinis dėmesys skiriamas ministerijų kompetencijai kultūros politikos srityje. Praktikoje akcentuojamas bendradarbiavimo tarp ministerijų trūkumas, aiškumo bendradarbiaujant ir derinant atskiras valstybės politikos sritis nebuvimas. Prieštaringa, nesuderinta valstybės politika kultūros, švietimo ir mokslo, aplinkos, užsienio reikalų srityse (tarpsektorinio ir tarpinstitucinio dialogo trūkumas apsunkina naujos tematikos, naujų įvairias priemones jungiančių, holistiniu požiūriu pagrįstų idėjų įgyvendinimą, kultūros politikos vykdymui trūksta kultūros būklės ir procesų stebėsenos rezultatų ir galimybių priimti bei tinkamai komunikuoti metodologiškai pagrįstus politikos sprendimus; kultūros politikos tikslų neįmanoma pasiekti jos veiksmų nederinant su kitomis valstybės politikos sritimis – kultūra tiesiogiai susijusi su švietimu ir mokslu, aplinkos apsauga, turizmu, tarptautiniais santykiais ir kitomis valstybės politikos sritimis). Siekiant bendradarbiavimo principo

įtvirtinimo, Įstatymo projekte aiškiai išskiriamos ministerijų kompetencijos atskirose politikos srityse.

Įstatymo projekte išskiriamos kultūros įstaigos, turinčios ar kurioms siekiama suteikti viešojo administravimo įgaliojimus: Lietuvos kultūros taryba, Lietuvos kino centras, Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos ir Žiniasklaidos rėmimo fondas bei kiti viešojo administravimo subjektai, kuriems įstatymo nustatyta tvarka suteikti įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą kultūros srityje. Dėl savo statuso ypatumų išskiriamos šios įstaigos, kurių veiklą reglamentuoja atskiri įstatymai (Lietuvos Respublikos Lietuvos kultūros tarybos įstatymas, Lietuvos Respublikos kino įstatymas, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas ir kt.). Kino ir literatūros tarptautinimu užsiima išskirtinį vaidmenį kultūros politikos instituciniame žemėlapyje užimančios institucijos – Lietuvos kino centras ir Lietuvos kultūros institutas, pastarajam iki šiol nebuvo suteikti viešojo administravimo įgaliojimai. Lietuvos kultūros institutas priklauso Europos Sąjungos nacionalinių kultūros institutų tinklui EUNIC, vienijančiam bendradarbiaujančias ir patirtimi besidalijančias institucijas iš 28 Europos Sąjungos valstybių. Bendruosius kultūros politikos pagrindus įtvirtinančiame Įstatyme projekte išskiriamas Lietuvos kino centro statusas. Kaip ir Lietuvos kino centras, Lietuvos kultūros institutas vykdo stipriai išreikštas lietuvių literatūros sklaidos užsienyje veiklas. Seime svarstomas Visuomenės informavimo įstatymo 2, 27, 28 ir 45 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (reg. Seime Nr. XIIIIP-3649), reformuojantis žiniasklaidos rėmimą. Visuomenės informavimo politika atskirai išskiriama Konstitucijoje (Konstitucijos 25 straipsnis, 38 straipsnis, 42 straipsnis, 44 straipsnis), todėl bendruosius kultūros pagrindus reglamentuojančiame Įstatymo projekte tikslinga įtvirtinti instituciją, atsakingą už paramos viešosios informacijos rengėjų projektams teikimą sudarant sąlygas įvairiapusei visuomenės informavimo plėtrai, užtikrinant racionalų ir pagrįstą valstybės skiriamos paramos lėšų panaudojimą. Kultūros politikos įgyvendinimo veiklos perduotos būtent šioms institucijoms, kurias galima vadinti tarpininkėmis tarp centrinės valdžios ir sektoriaus.

Įstatymo projektas įtvirtina tarptautinio bendradarbiavimo kultūros srityje pagrindus, pagrindinį vaidmenį skirdamas kultūros atašė tinklui. Kultūros atašė būdingas atskiras statusas, atskirą veiklą reglamentuojantis Vyriausybės nutarimas. Tarptautinis kultūrinis bendradarbiavimas daugiausia vyksta per kultūros atašė tinklą. Tarptautinio bendradarbiavimo pagrindiniai tikslai yra skatinti dialogą tarp įvairių šalių, jų kultūros bei istorijos pažinimą ir siekti, kad kultūra taptų ekonominės veiklos varikliu. Svarbiausias kultūros atašė veiklos tikslas yra padėti Lietuvos menininkams, kultūros ir kūrybinėms įstaigoms ir įmonėms pasiekti tarptautinę rinką, remti kultūros ir kūrybinių sektorių profesionalus, siekiant ilgalaikio tarptautinio bendradarbiavimo ir realaus kultūros ir kūrybinių sektorių eksporto, ir, pasinaudojant jų veiklos rezultatais, pristatyti Lietuvą ir Lietuvos kultūrą pasaulyje. Šio tikslo pasiekti be kultūros atašė tinklo nėra galimybių, todėl įstatymo projektu panaikinamos bet kokios ateities teisėkūros iniciatyvos naikinti kultūros atašė tinklą. Įstatymo projektu siekiama išlaikyti specifinį statusą turintį kultūros atašė tinklą. Numatomas šios nuostatos įsigaliojimas siejamas su atašė pertvarka, kuri numatoma 2022 m. sausio 1 d.

Formuodama ir vykdydama kultūros politiką valstybė turi paisyti kultūros bendruomenės interesų, nes kultūra plėtotis gali tik tuomet, kai valstybė smulkmeniškai nesikiša į kultūros procesus. Dėl šios priežasties, siekiant užtikrinti bendradarbiavimo principo įgyvendinimą, Įstatymo projekte atskirai reglamentuojamos patariamiosios kultūros srities tarybos, komisijos ir darbo grupės, įtvirtinant teisę savo iniciatyva teikti rekomendacijas kultūros ministrui kultūros politikos klausimais.

Siekiant tęstinumo, patariamąsios tarybos, darbo grupės ir komisijos įtvirtintinos įstatymo lygmeniu. Visos kultūros sritys (profesionalusis menas, kinas, cirkas, literatūra, muzika, vaizduojamasis ir taikomasis menas, vizualiniai menai, architektūra ir kt.), atsižvelgiant į poreikį, turi turėti savo tarybas.

Valstybė pagal Konstituciją, *inter alia* jos 42 straipsnio antrąją dalį, turi prisiimti įsipareigojimus finansuoti kultūrą. Tokie įsipareigojimai turi atitikti valstybės finansines galimybes, be kita ko, lėšos, kurias valstybė skiria kultūrai ir menui vystyti, turi būti naudojamos racionaliai, laikantis įstatymų nustatytų reikalavimų. Taigi atskiras Įstatymo projekto straipsnis skirtas kultūros finansavimo modeliui įtvirtinti. Atsisakant ankstesnių siūlymų, ribojančių Vyriausybės kompetencijas biudžeto planavimo procese, Įstatymo projekte įtvirtinami kultūros finansavimo šaltiniai, paliekant galimybę atskirais įstatymais steigti kultūros rėmimo išteklių fondus. Įstatymo projekte akcentuojamos privačių lėšų skyrimo kultūrai galimybės, specialiuose įstatymuose reglamentuojant kultūros filantropijos reguliavimą.

Įstatymo projekte įtvirtinamas valstybės įsipareigojimas įsigyti, kaupti ir išsaugoti išskirtines kultūros vertybes. Įstatymo projekte pateikiama skirtingose tarptautinėse sutartyse įtvirtinta išskirtinių kultūros vertybių sąvoka, sudaranti prielaidas Vyriausybei nustatyti kultūros vertybių pripažinimo sąlygas ir tvarką ir išskirtinių kultūros vertybių sąrašą. Pabrėžtina, kad Įstatymo projekte kalbama tik apie išskirtines kultūros vertybes, tokias kaip Nepriklausomybės aktas, kultūros paveldo vertybių apsauga stichinių nelaimių atvejais ir panašiai. Susidūrus su kultūros vertybių apsaugos stichinių nelaimių atvejais klausimais, analizuojamos nelaimių priežastys bei imamasi veiksmų padariniams šalinti. Tokiems atvejams valstybės institucijos turi pasiręsti iš anksto, aiškiai įtvirtinant prioritetus ir būtinus veiksmus, institucijų atsakomybę. Poįstatyminis teisės aktas leis kalbėti apie vertybių apsaugos, įtraukimo į Kultūros vertybių registrą, priešgaisrinės saugos ir kitas problemas.

Įstatymo projekte apibrėžiamas kultūros įstaigų tinklas, jo turinys, kultūros įstaigų tinklo paskirtis visoms visuomenės grupėms sudaryti sąlygas ir galimybes susipažinti materialiuoju ir nematerialiuoju kultūros paveldu, kultūros raiškos įvairove, skatinti asmenų kūrybinę ir kultūrinę raišką bei dalyvavimą kultūros veiklose. Įstatymo projekte įtvirtintas kultūros įstaigų tinklo tikslas leis optimizuoti kultūros įstaigų tinklą pagal aiškius įtvirtintus kriterijus, užtikrinant sistemos stabilumą ir tęstinumą.

Šiuo metu Lietuvoje veikia devynios nacionalinės kultūros ir meno įstaigos. Akivaizdu, kad reikalinga aiškesnė takoskyra tarp nacionalinį statusą turinčių kultūros įstaigų funkcijų ir likusių kultūros įstaigų tinklo lygmenų, kiekvienu lygmeniu apibrėžiant lyderius, kompetencijų centrus, o atskirais atvejais regionuose paslaugas koncentruojant daugiafunkciniuose centruose. Pripažįstant nacionalinės kultūros įstaigos statusą ir jo ypatumus, Įstatymo projekte reglamentuojamos nacionalinės kultūros įstaigos. Išskiriamos bendrosios nacionalinių kultūros įstaigų funkcijos, kurios jas vienija ir būdingos visoms nacionalinėms kultūros įstaigoms, tokios kaip kompetencijų centro funkcija, metodinės pagalbos teikimas, dalyvavimas kultūros įstaigų darbuotojų tobulinimo ir kvalifikacijos tobulinimo procesuose.

Įstatymo projekte pagal veiklos teritoriją skiriami kompetencijų centrai ir nustatomos jų bendrosios funkcijos. Viešųjų paslaugų teikimo perdavimas specialioms agentūroms – globalus ir įprastas reiškinys. Jis susijęs su Naujojo viešojo valdymo (NVV) modelio plitimu, t. y. viešojo sektoriaus mažinimo, privataus sektoriaus patirties taikymo viešajame sektoriuje ir viešojo sektoriaus veiklos efektyvinimo iniciatyvomis. Viešųjų paslaugų teikimo perdavimo tarpininkams, t. y.

kompetencijų centrams, vienas svarbiausių tikslų – viešojo sektoriaus organizacijų orientavimas į rezultatus ir veiklos autonomiją (2015 m. atlikta Kultūros ir meno institucijų veiklos vertinimo ir valdymo modelio galimybių studija). Kompetencijų centru laikoma kultūros įstaiga, kuri pagal turimą kompetenciją įgyvendina jai valstybės (arba valstybės kartu su savivaldybe) pavestą funkciją ar vykdo tam tikros sektoriaus veiklos koordinavimą, teikia ekspertinę ir/arba metodinę pagalbą valstybiniu arba regioniniu lygmeniu. Taigi kompetencijų centras yra viešojo sektoriaus organizacija, pasižyminti tam tikra nepriklausomybe nuo Vyriausybės ir ministerijų, kuris daugiausia užsiima viešosios politikos įgyvendinimu. Kompetencijų centras gali pasižymėti įvairiu statusu – tai ir Vyriausybės įstaigos, ir įstaigos prie ministerijų, ir kitos biudžetinės organizacijos, viešosios įstaigos, fondai ir valstybės įmonės. Regioniniams kompetencijų centrams turėtų būti formuluojama misija veikti kaip pagalbininkams ir tarpininkams įgyvendinant bazinį kultūros paslaugų rinkinį, jų tinklas turėtų būti optimalus, diferencijuotas pagal sektorius įvertinus poreikius ir išteklius. Pasaulinėje praktikoje susiduriama su kompetencijų centrais, kuriuose atliekami daugiaplaniai kultūros ir kūrybos lauko tyrimai, persidengimai ir persiliejinimai su kitais sektoriais bei sritimis, vartotojo dalyvavimo ir į(si)traukimo tyrimai. Remiantis pasauline praktika, tikslinga įtvirtinti kompetencijų centrų statusą ir vaidmenį kultūros politikoje.

Atskiras Įstatymo projekto skirsnis skirtas kultūros įstaigoms ir kultūros visuomenei reglamentuoti. Siekiant paskatinti nevyriausybinį organizacijų dalyvavimą viešojoje politikoje, Įstatymo projekte išskiriamas nevyriausybinį organizacijų, veikiančių kultūros, meno, neįgaliųjų teisių atstovavimo srityse, statusas formuojant, vykdančią ir įgyvendinančią kultūros politiką. Įstatymo projekte įtvirtinamos formos, kuriomis įgyvendinamas nevyriausybinį organizacijų ir valdžios institucijų partnerystės principas. Išskiriamos konkrečios nevyriausybinį organizacijų funkcijos ir konkrečios teisės teikti siūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms dėl kultūros srities teisinio reguliavimo tobulinimo, kultūros politikos kryptių ir prioritetų nustatymo, interesų atstovavimas, sprendimas dėl meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijos statuso suteikimo priskirtinas nevyriausybinį organizacijų kompetencijai.

Praktikoje neretai kyla klausimų, kas laikytina kultūros ir meno darbuotojais. Šių darbuotojų sąrašo funkcijos tvirtinimas priskirtinas kultūros įstaigos vadovo kompetencijai, Įstatymo projekte apibrėžiant esminius kultūros ir meno darbuotojo požymius.

2005 m. priimtoje UNESCO Konvencijoje dėl kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo atkreipiamas dėmesys į tai, kad valstybės turi imtis konkrečių žingsnių siekiant integruoti kultūrą į valstybių plėtros politiką. Valstybė ir visuomenė turi skirti deramą dėmesį kultūros veiklų planavimui, administravimui ir finansavimui. Kultūros plėtrai būtina pagal galimybes didinti finansavimą panaudojant įvairius finansavimo šaltinius, taip pat būtina kelti kultūros sektoriaus darbuotojų kvalifikaciją planuojant ir administruojant kultūrinę veiklą. 2011 m. likvidavus Lietuvos kultūros darbuotojų tobulinimosi centrą, kultūros sektorius neteko nuoseklios ir visą kultūros lauką apimančios kvalifikacijos poreikių analizės, kvalifikacijos tobulinimo programų rengimo, atnaujinimo bei įgyvendinimo sistemos. Kultūros darbuotojų kvalifikacija turėjo rūpintis pačios kultūros įstaigos instituciniu lygmeniu. Būtina sistemiškai spręsti sektoriaus darbuotojų kompetencijų stiprinimo ir darbuotojų atestavimo problemą. Taigi valstybė turi sudaryti sąlygas kultūros ir meno darbuotojų kvalifikacijai tobulinti. Kultūros įstaigų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo teisė yra aktuali visų sričių kultūros ir meno darbuotojams. Dėl to, kad ši teisė nėra įstatymiškai įtvirtinta, ši kultūros politikos tema nėra nuosekliai plėtojama, nėra aiški valstybės atsakomybė už jos formavimą. Lietuvos kultūros politikos pagrindus apibrėžiantis Įstatymo projektas apibrėš ir bendros kultūros ir

meno darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo sistemos principus. Tokiu būdu teisė ugdyti ir kelti kvalifikaciją bus pripažinta tęstiniu valstybės įsipareigojimu ir svarbia visos kultūros srities darbuotojų teise.

Siekiant teisinio aiškumo, Įstatymo projekte išskiriamos valstybinio reguliavimo kultūros ir meno premijos, jų esminiai principai. Iki šiol įstatymo lygmeniu nebuvo išskirti kultūros ir meno premijų lygiai, skirtumai ir esminės savybės, paliekant interpretacijos galimybę.

Bendruosius kultūros politikos pagrindus įtvirtinantis Įstatymo projektas apibrėžia bazinio kultūros paslaugų rinkinio sąvoką ir įtvirtina įgaliojimus Vyriausybei patvirtinti bazinio kultūros paslaugų rinkinio suteikimo ir finansavimo tvarką, užtikrinančią galimybę visiems Lietuvos Respublikoje gyvenantiems asmenims gauti vienodos kokybės ir turinio kultūros paslaugas visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Visiems Lietuvos gyventojams kultūros įstaigos turi teikti kultūros paslaugas, užtikrinančias konstitucines piliečių teises į kultūros prieinamumą. Siekiant nustatyti bazinį kultūros paslaugų rinkinį bus tikslinga peržvelgti muziejų, parodų, galerijų koncepcijas, pritaikant jas šiuolaikiniams, dinamiškiems, interaktyviems vartotojų poreikiams. Siūlomas reguliavimas leis numatyti, organizuoti ir palaikyti kultūros paslaugų perkėlimą į virtualią erdvę, kuriant vartotojams patrauklius, interaktyvius kultūros produktus. Taigi kultūros paslaugų sąrašas, tokios kaip informavimas ir konsultavimas, kultūrinių/informacinių kompetencijų ugdymas, kultūrinių institucijų veikla, prieinamumas bus patvirtintos Vyriausybės nutarimu, valstybės biudžete įsipareigojant numatyti lėšas kultūros paslaugoms. Poįstatyminiame teisės akte bus nustatytas ne tik kultūros paslaugų sąrašas, bet ir jų prieinamumo kriterijai, tokie kaip atstumas, suteikimo laikas, kultūrinių paslaugų gavėjų mokėjimą už paslaugas, teikėjus ir kt.

Praktikoje susiduriama su problema, kuomet prieštaringa ir ilgalaikėje perspektyvoje nesuderinama valstybės ir vietos valdžios atsakomybė už kultūros funkcijas ir plėtrą. Šiuo metu savivaldybė, tiesiogiai atlikdama jai priskirtą kultūros funkciją, ne visada gali atsižvelgti į valstybės prioritetus. Savivaldybė įgyvendina savivaldybės tarybos sprendimus, kurie, nesant aiškiam, vieningam visoje šalyje kultūros funkcijų įgyvendinimo mechanizmui bei nuo politinių pasikeitimų priklausomos savivaldybės strategijos, neretai gali būti nepalankūs kultūros politikai. Savivaldybėse, kuriose vietos vadžia į kultūros funkcijų įgyvendinimą įsitraukia vangiau, kultūros pasiūla menkliau atitinka auditorijų poreikius, nėra efektyviai organizuojamos kultūros paslaugų rinkodaros veiklos, gyventojams mažiau prieinamos profesionalaus meno paslaugos, aukštesnės kokybės kultūros edukacija ir kūrybinės veiklos. Tokia situacija skatina ieškoti efektyvesnių bendradarbiavimo būdų tarp centrinės valdžios ir savivaldos, sutelkiant tiek finansinius resursus, tiek žmogiškuosius išteklius. Siekiant spręsti šią problemą, Įstatymo projekte aptariamas valstybės ir savivaldybių vykdomos kultūros politikos santykis. Įstatymo projekte įtvirtinamas įpareigojimas savivaldybėms, įgyvendinančioms joms priskirtas valstybines funkcijas, susijusias su kultūros ugdymu ir plėtra, atsižvelgti į bendruosius kultūros politikos principus. Įstatymo projekte skiriamas dėmesys valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų bendradarbiavimui ir tarpusavio interesų derinimui, be kurio nėra galima subalansuota valstybės ir savivaldybės kultūros politika.

Priėmus Įstatymo projektą bus užtikrintas integralus požiūris į skirtingus kultūros lauką reglamentuojančius įstatymus, kurie iš esmės įtvirtina kultūros įstaigų *status quo* būklę, išskiriant kultūros politikos sritis, apibrėžiant vienodai traktuojamas sąvokas, bendruosius kultūros politikos principus, raidos kryptis, kultūros įstaigų misijas, vizijas, tarpinstitucinį bendradarbiavimą, sukurta kultūros įstaigų kvalifikacijos ir atskaitomybės sistema, valstybės ir vietos savivaldos modelis, kultūros politikos finansavimo modelis. Priėmus Įstatymo projektą bus išgrynintos nacionalinių

kultūros ir meno įstaigų funkcijos, įtvirtinti nacionaliniai kompetencijų centrai, bus aiškūs procesų šeimininkai ir jų lyderiai, konsoliduoti valstybės ištekliai, nacionalinių įstaigų tinklas atitiks visuomenės ir valstybės poreikius ir galimybes. Įtvirtinus bendruosius kultūros politikos pagrindus, bus padidintas kultūros įstaigų prieinamumas, užtikrintas kultūros lauko paritetas, sukurtas finansavimo modelis, siejamas su kultūros įstaigų veiklos rezultatais ir kultūros sektoriaus specifika, bus padidinta valstybės pagalba kultūrai.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai pateikiami atskirame dokumente.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai
Įstatymo projektas įtakos korupcijai ir šalies kriminogeninei situacijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai
Įstatymo projektas tiesioginės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Įstatymo projekto derinimo metu Įstatymo projekto rengėjai nenumato būtinybės keisti galiojančius įstatymus, tačiau šis poreikis gali atsirasti vėliau. Kartu su Įstatymo projektu nėra teikiami Įstatymo projekto lydimieji įstatymų projektai. Kitų įstatymų priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios šiuo metu nenumatoma.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įstatymo projekte pateikiamos sąvokos ir jas įvardijantys terminai šiuo metu derinami su Valstybine lietuvių kalbos komisija darbo tvarka ir bus paskelbti Terminų banke Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projekto nuostatos atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos teisės aktus.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Vyriausybė, jos įgaliota institucija ir kultūros ministras turės priimti šio Įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus: bazinio kultūros paslaugų rinkinio suteikimo ir finansavimo tvarką,

išskirtinių kultūros vertybių pripažinimo sąlygas, tvarką ir Išskirtinių kultūros vertybių sąrašą, patariamųjų kultūros tarybų sudarymo tvarkos aprašą, nacionalinių premijų dydį, skyrimo sąlygas ir tvarką, Vyriausybės premijų dydį, skyrimo sąlygas ir tvarką, Kultūros ministerijos premijų dydį, skyrimo sąlygas ir tvarką.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais);

Priimtam Įstatymo projektui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų reikės kultūros ir meno darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo sistemai sukurti, baziniam kultūros paslaugų rinkiniui sudaryti. Lėšos bus skiriamos iš atitinkamiems asignavimų valdytojams skirtų valstybės biudžeto lėšų.

13. Specialistų vertinimai, rekomendacijos ir išvados

Lietuvos kultūros taryba, atsižvelgdama į Kultūros ministerijos 2017 m. liepos 28 d. prašymą ir vadovaudamasi Viešojo pirkimo „Kultūros politikos pagrindų įstatymo poreikio analizė“ pirkimo–pardavimo sutarties technine specifikacija, 2017 m. gruodžio 13 d. pateikė R. Makselio 2017 m. tyrimą „Kultūros politikos pagrindų įstatymo poreikio analizė“.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai: kultūra, kultūros įstaiga, kultūros paslauga, bazinis kultūros paslaugų rinkinys, kompetencijų centras, kultūros ir meno darbuotojas, išskirtinės kultūros paveldo vertybės.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Kultūros ministras
dr. Mindaugas Kvietkauskas

2019 07 11

Pagrindiniai kultūros politikos principai iki 2020 m.

I. Įžanga

Nacionalinė kultūros politika grindžiama konstituciniu tikslu užtikrinti estų tautos ir kalbos išsaugojimą, kultūros tęstinumą. Nacionalinė kultūros politika šį tikslą mato kaip harmoniją tarp išsaugojimo ir tęstinumo iš vienos pusės bei kaip kultūros inovatyvumą ir atvirumą iš kitos pusės.

Pagrindiniai kultūros politikos principai, patvirtinti Estijos parlamento, yra pagrindas priimant valstybinius sprendimus dėl kultūros iki 2020 m. Šis strateginis dokumentas iš esmės pratęsia Estijos kultūros politikos principus, patvirtintus Estijos parlamento 1998 m. (RT I, 1998, 1353¹). Šis dokumentas taip pat remiasi nacionaline strategija dėl Estijos tvaraus vystymosi „Tvari Estija 21“, kurios vienas iš tikslų yra vietinių kultūros erdvių gyvybingumas.

Šiame dokumente Estijos kultūrai priskiriama tiek estų, tiek kitų Estijoje gyvenančių tautybių kūryba. Visi visuomenės nariai dalyvauja kultūriniuose procesuose arba kaip kūrėjai, arba kaip asmenys, turintys sąsajų su tuo, kas sukurta. Estijos kultūra ir jos unikalios regioninės kultūros erdvės yra pasaulio kultūros dalis.

Estijos kultūros kertinis akmuo yra estų kalba. Valstybė sutarė dėl kalbos politikos ir veiklų, parengdama Estų kalbos planą 2011–2017 m.², todėl bendruosiuose kultūros politikos principuose kalbos politika nėra atskirai nagrinėjama. Panašiai ir sportas – jis yra kultūros dalis. Nacionalinė sporto srities plėtros strategija parengta bendradarbiaujant su Estijos olimpinio komitetu, reguliariai vyksta diskusijos ir ataskaitos apie vystymosi kryptis Estijos sporto kongrese.

Kultūros politika yra glaudžiai susijusi su keliomis kitomis nacionalinėmis politikos sritimis, įskaitant švietimo, ekonomikos, socialinę, aplinkos, užimtumo, integracijos, regioninę, turizmo ir užsienio politiką. Daugialypis kultūrinis gyvenimas daro didelę įtaką Estijos žmonių gerovei, vietos gyvenimo kokybei ir šalies tarptautiniam konkurencingumui.

Bendrieji kultūros politikos principai grindžiami įsitikinimu, kad kultūra yra vienas iš pagrindinių veiksnių siekiant daugelio tikslų tiek vietos, tiek nacionaliniu lygmeniu. Pagal Estijos Konstituciją visus klausimus, susijusius su vietos žmonių gyvenimu, sprendžia savivaldybės, veikiančios savarankiškai pagal taikomus teisės aktus. Šiame dokumente bus išdėstyti Respublikos Vyriausybės kultūros politikos formavimo ir įgyvendinimo principai bei veiklos kryptys, kartu atsižvelgiant į tai, kad vietos valdžios institucijos atlieka svarbų vaidmenį organizuodamos vietos kultūrinį gyvenimą, palaikydamos kultūros įstaigas, kultūrinę veiklą.

II. Kultūros politikos tikslai

Kultūros politikos tikslas – sukurti visuomenę, kuri vertintų kūrybiškumą išlaikant ir stiprinant Estijos tautinę tapatybę, tiriant, saugant ir perduodant kultūrinę atmintį ir sudarant palankias sąlygas gyvybiškai svarbios, atviros ir universalios kultūros erdvės plėtrai ir dalyvavimui kultūros veikloje.

III. Kultūros politikos formavimo ir realizavimo principai

1. Valstybė sukuria galimybes plėtoti kultūrą ir gerina įvairių kultūrinių renginių prieinamumą kūrėjams ir dalyviams. Visi Estijos gyventojai turi turėti galimybę kurti kultūrą ir joje dalyvauti

¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/76129>.

² <http://www.hm.ee/index.php?popup=download&id=10673>.

nepriklausomai nuo jų regioninės, socialinės, kultūrinės, etninės priklausomybės, amžiaus, lyties ar kitų individualių savybių ir poreikių.

2. Organizuojant švietimą, reikia atsižvelgti į tai, kad norint turėti naują kultūros dalyvių kartą svarbu nuo ankstyvo amžiaus pradėti kaupti su kultūra susijusias žinias ir įgūdžius. Siekiant šio tikslo, bendradarbiaujant valstybės ir vietos valdžios institucijoms turi būti kuriama visa apimanti švietimo sistema, įskaitant pomėgių (hobio) ugdymą ir rekreacines veiklas. Pavyzdžiui, kūrybinis mokymasis ir skaitymo įgūdžių plėtra svarbūs tiek formaliajame, tiek neformaliajame švietime. Kultūros įstaigos, vykdydamos švietimo programas ir veiklas, atlieka svarbų vaidmenį formuojant ir praturtinant formalųjį švietimą, todėl valstybės požiūriu svarbu įtraukti kultūros įstaigas į švietimo programų rengimą ir įgyvendinimą.

3. Kultūros srities aukštasis mokslas turi būti grindžiamas darbo rinkos poreikiais bei demografiniais pokyčiais ir turi būti konkurencingas tarptautiniu mastu. Valstybė ketina skatinti plėtojamas veiklas universitetuose, kurti bendras mokymo programas, naudotis kryžminiu infrastruktūros panaudojimu, tarptautiniu bendradarbiavimu ir doktorantūros studijomis. Išsilavinimas, gautas šioje srityje, yra glaudžiai susijęs su jo naudojimo galimybėmis kito pobūdžio srityse. Valstybė planuoja pertvarkyti aukštojo mokslo įstaigų tinklą meno ir kultūros srityje, siekdama kuo geriau panaudoti esamas galimybes, užtikrinti aukštojo mokslo kokybę ir tvarumą. Kartu valstybė steigs stipendijas, siekdama skatinti su kultūra susijusias studijas užsienyje.

4. Kultūros politikos formavimas ir įgyvendinimas yra atviras ir skaidrus, įtraukia kūrybines bendruomenes, plėtros centrus ir kitų partnerių organizacijas, tiek atstovaujančias bendruomenes, tiek trečiąjį sektorių. Kultūros srities tikslai formuluojami remiantis reguliariai atnaujinamomis strategijomis, kurios rengiamos valstybei bendradarbiaujant su tos srities atstovais. Rengdama teisės aktus atskirai kultūros sričiai, valstybė laikosi teisinės politikos plėtros kryptį, kad būtų išvengta pernelyg didelio tos srities reguliavimo.

5. Įgyvendindama kultūros politiką, valstybė organizuoja sistemingą statistinių duomenų rinkimą visose kultūros srityse, atlieka apklausas ir skatina mokslinius tyrimus, siekdama priimti pagrįstus sprendimus ir įvertinti jų poveikį.

6. Kultūros finansavimas yra skaidrus, skirstomas vadovaujantis daugiau veiklos turiniu, o ne priklausomybe. Valstybė, siekdama finansuoti svarbesnius kultūrinius renginius ir veiklas bei užtikrinti darnią kultūrinių iniciatyvų plėtrą, sudaro iki trejų metų trukmės susitarimus su organizacijomis, įrodžiusiomis savo svarbą.

7. Be kitų valstybės biudžeto lėšų, kultūra remiama vadovaujantis Estijos kultūros fondo įstatymu. Pagrindiniai Kultūros fondo veiklos principai – biudžeto organizavimas įstatymų nustatyta tvarka, nepriklausomas fondų kapitalas ir ekspertų grupės, sudarytos iš įvairių sričių specialistų. Estijos kultūros fondas daugiausia remia kūrybines asmenybes ir projektines iniciatyvas, o Kultūros ministerijos biudžetas naudojamas finansuoti pagrindines valstybės remiamų institucijų veiklas ir ilgalaikes veiklas, svarbias nacionalinei kultūrai.

8. Kultūros objektai turi būti kuriami atsakingai, atsižvelgiant į būsimus poreikius ir galimas papildomas išlaidas. Valstybė, būdama apdairi turimos kultūros infrastruktūros savininkė, seks geraisiais veiklos pavyzdžiais, užtikrinančiais statinių kokybę.

9. Valstybė ketina nukreipti papildomus išteklius į kultūros srities plėtrą, kad sustiprintų kūrybinės industrijos konkurencingumą, plėtotų informacinių technologijų paslaugas, remtų integraciją ir investuotų į kultūrinę infrastruktūrą, susijusią su turizmu ir regionine plėtra.

10. Valstybė sudarys palankias sąlygas pritraukti privačias lėšas kultūros sričiai, įvertindama tuos verslininkus, nevyriausybinės organizacijas ir asmenis, kurie remia kultūrą, taip pat vykdomas iniciatyvas bendradarbiaujant su privačiomis įmonėmis. Valstybės manymu, svarbu teisės aktais neapriboti privataus sektoriaus galimybių remti kultūrą. Be esamų kultūros finansavimo modelių ir bendradarbiavimo su privačiu sektoriumi, valstybė ketina ieškoti ir alternatyvių finansavimo schemų kultūrai.

11. Valstybės manymu, svarbu didinti kultūros darbuotojų kvalifikaciją ir suteikti jiems papildomus mokymus siekiant užtikrinti jų kompetenciją nuolat besikeičiančių informacinės visuomenės poreikių atžvilgiu. Kultūros darbuotojų atlygis turi būti konkurencingas Estijos darbo

rinkoje siekiant užtikrinti, kad nauji specialistai ir toliau patektų į šią sritį. Valstybė kryptingai sieks didinti minimalų atlyginimą valstybinėse įstaigose dirbančių ir aukštąjį išsilavinimą turinčių kultūros darbuotojų, profesionalių kvalifikuotų specialistų, siekdama jį prilyginti vidutiniam darbo užmokesčiui Estijoje. Valstybė išnagrinės lėšų paskirstymo pagrindus, veikdama kartu su valstybės ir visuomeninio sektoriaus juridiniais asmenimis, užtikrindama pastarųjų lygiavertį dalyvavimą.

12. Savarankiškai dirbantiems kūrybiniais asmenimis, kai darbo mokesčiai mokami iš jų pajamų panašiai kaip ir kitų savarankiškai dirbančių darbuotojų bei registruotų verslininkų mokesčiai, turi būti garantuotas sveikatos draudimas neatsižvelgiant į jų įnašų reguliarumą.

13. Valstybė sudarys galimybes kultūros tarptautinei sklaidai. Kultūra atlieka svarbų vaidmenį išorės santykių, eksporto ir šalies įvaizdžio srityse. Bus išplėstas kultūros atstovų tinklas, stiprinamas bendradarbiavimas su įvairiomis ministerijomis ir eksporto veikla užsiimančiomis organizacijomis, reikšmingai padidės parama kultūros eksporto plėtrai ir bendradarbiavimui. Daugiau nei iki šiol valstybė dės pastangų, kad galėtų prisijungti prie tikslinių už Europos ribų esančių rinkų, kuriomis domisi kultūros organizacijos ir kūrybinės įmonės, į kurias jos pajėgios patekti.

14. Valstybė remis už Estijos ribų gyvenančių estų ir giminingų tautų tautinio identiteto išsaugojimą, palengvins išvykusių estų ryšius su savo tėvyne, skatins kultūrinį bendradarbiavimą su giminingomis tautomis.

15. Estija bus aktyvi dalyvė tarptautinių organizacijų veikloje kuriant kultūros srities politiką. Įgyvendinant kultūros politiką bus atsižvelgta į Europos Sąjungos teisės aktus ir iniciatyvą bei tarptautinius susitarimus.

16. Formuojant valstybines komisijas, būtina turėti visuomenines komisijas, į kurias būtų įtraukiami atitinkamos srities ekspertai.

17. Valstybė remia kūrybinių industrijų plėtrą kaip žinių ekonomikos dalį. Tikslas – panaudoti naujoves ir kūrybiškumą siekiant padidinti šalies konkurencingumą, atsiremiant ne į agentūrų, o į kūrėjų vertybes. Profesionalūs agentai atlieka svarbų vaidmenį organizuojant kultūrinį gyvenimą ir kūrybinę pramonę.

18. Valstybė saugo intelektinės nuosavybės teises, taikydama teisinį reglamentavimą atsižvelgiant į technologinių sprendimų plėtrą. Valstybės pareiga yra sukurti veiksmingą teisinę sistemą, skirtą intelektinei nuosavybei apsaugoti, siekiant užtikrinti autorinių teisių apsaugą, susijusią su intelektinės nuosavybės naudojimu. Valstybė skatins aktyvią sklaidą ir naudojimą kūrybinių, kurių autorinės teisės priklauso valstybei. Iš tokios veiklos gaunamos pajamos nukreipiamos kūrybinių sklaidai ar stipendijoms.

19. Valstybė skatins privačias bendruomeninių iniciatyvų veiklas, siekdama įamžinti kultūros srities žymių asmenų palikimą, užtikrinti jų kūrybinių darbų perėmimą, sudarydama administracines sutartis dėl turto ir memorialinių vietų priežiūros, taip pat dėl autorinių teisių perdavimo valstybei, kad būtų užtikrintas platesnis tokių asmenų darbų naudojimas ir realizavimas.

20. Vertingiausia kultūros paveldo dalis bus skaitmeninama iki 2018 m., užtikrinant ilgalaikį išlikimą laikantis tarptautinių standartų ir kokybės reikalavimų. Kultūros informacinių sistemų sąveika užtikrinama suderintais aprašymais ir interneto paslaugomis. Valstybės finansuojamų ir valdomų institucijų suskaitmeninti darbai paprastai yra laisvai prieinami, jei tam sukurtos teisinės prielaidos. Skatinama skaitmeninio kultūros paveldo sklaida, panaudojant jį virtualiam mokymuisi, elektroninių paslaugų teikimui žiniasklaidai ir kūrybinių industrijų sričiai.

21. Valstybė įvertins dainų ir šokių šventės judėjimo įtaką kultūrai ir švietimui bei visai visuomenei. Siekiant užtikrinti dainų ir šokių šventės gyvybingumą, valstybės manymu, svarbu išsaugoti šio judėjimo vientisumą ir jo ilgainiui susiformavusią stilistiką ateičiai, plėtoti bei užtikrinti paramos sistemą šventę rengiančioms institucijoms ir vadovams.

22. Formuodama regioninę kultūros politiką valstybė, bendradarbiaudama su vietos valdžios institucijomis, vietos savivaldos asociacijomis ir NVO, imsis aiškesnės užduočių ir atsakomybės sričių nustatymo apibrėžties.

23. Valstybė turi užtikrinti geresnes galimybes žmonėms, turintiems specialiųjų poreikių, dalyvauti kultūroje, atsižvelgiant į jų poreikius, kuriant ir atnaujinant kultūrinę infrastruktūrą bei

remiant iniciatyvas ir programas kultūros įstaigose, skirtas įtraukti specialių poreikių turinčius žmones (pvz., judumo, mentalinę, intelektualinę ir kitas negalias).

IV. Atskirų sričių prioritetai

24. Architektūra:

24.1. Valstybė teikia pirmenybę visos gyvenamosios aplinkos vientisumui, įskaitant statinius, žmogaus sukurtą aplinką ir gamtinę aplinką. Sukurta aukštos kokybės aplinka atlieka svarbų vaidmenį įgyvendinant valstybės tvaraus vystymosi tikslus. Skaidrūs sprendimai dėl erdvių planavimo ir statybų yra aukšta kokybe pasižyminčios sukurtos aplinkos pagrindas.

24.2. Nustatydamą ir įgyvendindama architektūros politikos tikslus, valstybė sieks įvairių politikos krypčių ir atitinkamų ministerijų veiklos didesnio suderinamumo.

24.3. Statybos projektavimo ir planavimo paslaugų atveju valstybė skatina pastovius viešuosius pirkimus ir koncepcines varžybas, siekdama užtikrinti viešojo sektoriaus finansuojamų pastatų architektūrinę kokybę ir įvairovę.

24.4. Valstybė remia dalyvavimą pagrindiniuose tarptautiniuose architektūros renginiuose ir aktyviai formuoja tarptautinę architektūrinę politiką.

24.5. Siekdama skatinti verslumą ir tarptautiškumą architektūros srityje, valstybė, be kita ko, remia Estijos architektų praktiką užsienio agentūrose, architektūros paslaugų eksportą ir vietinius architektus, dalyvaujančius tarptautiniuose architektūros konkursuose.

25. Dizainas

25.1. Dizaino paskirtis – prisidėti prie novatoriškų, funkcionalių, ekologiškai tvarių, patogių ir patrauklių produktų bei paslaugų kūrimo, taip pat saugios ir svetingos aplinkos kūrimo.

25.2. Valstybė remia dizainerių ir dizaino agentūrų veiklą, nes kokybiškos jų paslaugos padeda kurti pridėtinę vertę ir kitose ekonomikos srityse, didina tarptautinį Estijos įmonių konkurencingumą.

25.3. Valstybinės paramos priemonės skirtos didinti kokybiško dizaino ir jo vystymosi paklausą. Tai didina dizaino vertę viešųjų pirkimų sąlygomis, didina supratimą apie dizainą ir palengvina bendradarbiavimą tarp dizainerių, įmonių ir mokslinių tyrimų institucijų, skiriant finansavimą jų projektams, inovatyvioms akcijoms ir verslumo centrams. Svarbu didinti visuomenės informuotumą apie dizaino kultūrinę, socialinę, ekonominę ir aplinkosauginę vertę, toliau prekiauti Estijos dizainu tarptautinėje rinkoje.

25.4. Siekiant pagerinti dizainerių mokymo kokybę, studijos turi būti tarptautinės, suteiktos galimybės atlikti praktiką įvairiose įmonėse, apimti teikiančias išsilavinimą ir technologijas bendras mokymo programas ir projektus tarp universitetų. Kuriant mokymo programas būtina užtikrinti, kad būtų įtraukti įmonių atstovai.

26. Scenos menai

26.1. Estijos scenos menų sritis yra įvairi tiek meniniu, tiek instituciniu požiūriu. Institucijų programos yra gerai subalansuotos vietos ir pasaulio kultūros aspektais. Valstybė remia originalių Estijos dramos kūrinių sklaidą ir atlikimą.

26.2. Valstybės finansuojamos institucijos įgyvendina trejų metų trukmės sutartis. Tos institucijos, kurios turi tęstinę programą, tiesiogiai remiamos iš valstybės biudžeto pagal anksčiau minėtus principus. Projekto pagrindu veikiančios institucijos ir vienkartiniai projektai finansuojami iš Kultūros fondo. Valstybė taip pat remia svarbesnių teatro ir šokių agentūrų veiklą, scenos menų festivalių organizavimą ir atlikėjų institucijų tarptautinę veiklą.

26.3. Jaunajam žiūrovui skirtų profesionalių scenos menų svarba nusipelno tiek valstybinio finansavimo, tiek visuomenės dėmesio. Taip pat vertinama mėgėjų ir mokyklų teatrų veikla.

26.4. Valstybės manymu, svarbu su scenos menais susijusias aukštojo mokslo programas plėtoti Taline, Viljandi ir Tartu.

27. Filmų kūryba

27.1. Valstybė remia filmų kūrimą tiek, kiek tai užtikrina profesionalaus kino estų kalba kūrimo tęstinumą ir žiūrovų susidomėjimo didinimą.

27.2. Estijos kino institutas yra šios srities svarbiausių veiklų skėtinė organizacija, remianti filmų kūrimą, gamybą ir prekybą. Institutas yra atsakingas už jo turimo paveldo atkūrimą ir skaitmeninimą, renka statistiką šia tema ir vykdo veiklą, susijusią su kvalifikacijos kėlimu ir sklaida apie kino kūrimą. Estijos garso ir vaizdo paveldas yra skaitmeninamas ir prieinamas visuomenei.

27.3. Bendradarbiaudama su vietinėmis savivaldybėmis ir privačiomis įmonėmis, valstybė sukurs geresnes galimybes skaitmeninių filmų peržiūroms didesniuose apskričių centruose, teatruose ir kultūros salėse. Estijos filmai platinami tarptautiniuose festivaliuose, taip pat kino teatruose ir televizijose užsienyje, jie platinami naujose skaitmeninėse platformose.

27.4. Estijoje palaikoma tarptautinė filmų kūryba ir bendra gamyba su kino kompanijomis ir kino kūrėjais iš kitų šalių. Estija turi profesionalius specialistus ir infrastruktūrą, skirtą tarptautinėms bendrovėms įgyvendinti televizijos ir kino projektus Estijoje. Regioniniai fondai veikia siekdami pasiūlyti tarptautiniu mastu reikalingas paslaugas Estijos garso ir vaizdo turiniui gaminti, taip pat organizaciją, kuri tarptautiniu mastu pateikia Estiją kaip tinkamą filmavimui vietą.

27.5. Valstybė vertina profesionalaus kino kūrimą kaip pagrindinį jaunų žiūrovų ir dalyvių medialinio raštingumo šaltinį, vertina mėgėjų ir mokyklų filmų skatinimą Estijoje.

27.6. Baltijos kinas ir Talino universiteto Media mokykla taps šiuolaikine tarptautine aukštąja mokykla, įgyvendinančia kino ir žiniasklaidos studijas, čia filmų, garso ir vaizdo bei žiniasklaidos sričių studijos vyks tiek estų, tiek anglų kalba. Kartu su kitais universitetais bus rengiamos studijų ir mokslinių tyrimų kryptys, skirtos informacinėms ir ryšių technologijoms taikyti kultūros kūrimo procese, taip pat kryžminės žiniasklaidos studijos, vaizdo žaidimų kūrimas, kultūros paveldo skaitmeninimas ir panaudojimas, skaitmeninių mokymosi ekosistemų, įskaitant edukacinius žaidimus, kūrimas. Svarbu, kad bendrojo lavinimo mokyklų mokytojams būtų teikiamas audiovizualinis mokymas.

28. Muzika

28.1. Valstybė remia Estijos muzikinių scenų įvairovę, sudarydama galimybes dalyvauti aukšto lygio muzikiniame gyvenime visoje Estijoje, skiria nuolatinį dėmesį vaikų ir jaunimo koncertinei patirčiai.

28.2. Valstybė užtikrina būtinas veiklos ir vystymosi sąlygas institucijoms ir aukšto lygio kolektyvams, suformuodama pagrindą muzikinei kultūrai. Taip pat remiamos įvairių privačių muzikinių kolektyvų ir koncertų organizatorių veiklos, įvairių aukšto lygio muzikos festivalių organizavimas.

28.3. Estijos nacionalinė opera pervadinama Estijos nacionaliniu muzikiniu teatru, sudarant galimybę geriausių Estijos ir pasaulio muzikos, operos ir baleto kūrinių sklaidai.

28.4. Bendradarbiaujant valstybei ir privačiam sektoriui sukuriama instrumentų fondai, skirti muzikos instrumentų įsigijimui, atnaujinimui, priežiūrai ir nuomai, siekiant Estijos muzikantų tarptautinio konkurencingumo.

28.5. Valstybės tikslas – sudaryti geresnes galimybes Estijos kompozitorių ir atlikėjų veiklai bei jų darbų populiarinimui. Valstybė remia naujų Estijos kompozitorių muzikinių kūrinių užsakymą ir padeda Estijos kompozitoriams bei atlikėjams pasiekti tarptautinę areną. Valstybė mano, kad svarbu rinkti, dokumentuoti, skelbti ir skatinti vertingą Estijos kompozitorių ir atlikėjų palikimą.

28.6. Valstybė remia naudingą muzikinio ugdymo sistemą, kuri rengia konkurencingus specialistus visose muzikinės kultūros srityse. Muzikinis švietimas visais švietimo lygmenimis (t. y. ikimokyklinio, pagrindinio, vidurinio ir aukštojo mokslo lygmenimis) yra esminė profesinės muzikinės kultūros tvarumo užtikrinimo sąlyga. Valstybė taip pat remia muzikinių konkursų organizavimą ir dalyvavimą tarptautiniuose konkursuose, skatinančiuose atlikėjų tobulėjimą ir muzikinės kūrybos plėtrą bei didinančiuose profesionalių muzikantų lygį.

28.7. Valstybė sudaro sąlygas su muzika susijusio verslumo ir profesinės paramos struktūros plėtrai (įskaitant vadovus, agentūras) ir palaiko muzikos eksportą visoje veiklos grandinėje, t. y. kvalifikacijos kėlimą ir stažuotes užsienyje, renginių ir koncertų organizavimą Estijoje, tikslinę rinką ir muzikinius kolektyvus, dalyvaujančius tarptautiniuose festivaliuose. Estijos muzika vaidina svarbų vaidmenį plėtojant šalies tarptautinį įvaizdį ir kultūrinį turizmą.

29. Literatūra ir leidyba

29.1. Valstybė vertina literatūrą kaip vieną iš mūsų gimtosios kalbos kultūros ramsčių, palaikančių kitų sričių tęstinumą ir plėtrą. Siekdama išlaikyti šį ramstį, valstybė kuria ir taiko paramos mechanizmus naujų kūrinių kūrimui, leidybai ir literatūros prieinamumui. Tuo pat metu valstybė daug dėmesio skiria kūrybinio rašymo mokymui visais švietimo lygmenimis, taip pat literatūros studijoms ir moksliniams tyrimams.

29.2. Skaitymo įgūdžių plėtra svarbi visose amžiaus grupėse, ypač tarp vaikų ir jaunimo. Valstybė sukuria galimybes populiarinti literatūrą ir renginius, pabrėžiančius skaitymo ir literatūros vertę, įskaitant viešus renginius su rašytojais bibliotekose, mokyklose ir kitur.

29.3. Valstybė remia vaikų ir vaikų literatūros skaitymo įgūdžių ugdymą tiek finansuodama atitinkamas paramos struktūras, tiek ir literatūros konkursus, skirtus vaikų literatūros plėtrai. Remiama iliustruotų vaikų knygų leidyba, leidžianti leidėjui sumažinti riziką, susijusią su didelėmis spausdinimo išlaidomis.

29.4. Valstybė sudaro prielaidas elektroninių knygų skaičiui augti ir jas platinti, remdama Estijos klasikos privačią leidybą ir visų pirma knygas pagal mokykloms siūlomus sąrašus. Kai valstybė gauna autoriaus licenciją savo darbui privačiai leisti, jis turi būti prieinamas visiems nemokamai ir be apribojimų.

29.5. Svarbu remti vertimus ir vertėjų mokymą nacionaliniu lygiu, įskaitant vertimus iš estų į užsienio kalbas, kad Estijos literatūra būtų žinoma užsienyje. Svarbesni estų grožinės literatūros kūriniai yra išversti į anglų kalbą, nes tai yra būtina sąlyga norint parduoti leidybos teises užsienio leidėjams. Skleidžiant žinias apie Estiją ir jos kultūrą pasaulyje per literatūrą svarbu dalyvauti tarptautiniuose literatūros festivaliuose ir leidybos mugėse. Tarptautiniame literatūros kontekste vykdoma autorių teisių priežiūra vadovaujantis teisės aktais ir tarptautiniais susitarimais.

30. Vizualiniai menai

30.1. Valstybė laiko svarbiu Estijos meninio gyvenimo tarptautiškumą siekiant, kad menininkai, kuratoriai ir kritikai aktyviai dalyvautų pasaulio meno gyvenime, o tarptautinės parodos ir meno projektai būtų organizuojami Estijoje. Su savo nacionaliniu paviljonu Estija dalyvauja Venecijos bienalėje, dar labiau sutelkdama dėmesį į bendradarbiavimo projektus su kitomis šalimis.

30.2. Valstybė remia profesionalių menininkų judumą ir dalyvavimą tarptautinėse rezidentūros programose. Estijoje veikiančios meno rezidencijos programos visada buvo reikšmingos įvairinant vietinį meninį gyvenimą ir tinklų kūrimą.

30.3. Valstybė remia parodų vietų veiklą, kad visoje Estijoje būtų sudarytos galimybės žmonėms įvertinti dailę ir menininkus, norinčius parodyti savo darbus platesnei auditorijai. Parodų vietų techninė įranga yra šiuolaikinė ir jų veikla yra profesionali. Be kūrybingų asmenų ir agentų, vertinami ir meno kūrinių bei parodų organizavimo techniniai ekspertai, kurių profesinį mokymą ir kvalifikacijos kėlimą finansuoja valstybė.

30.4. Nacionalinių meno muziejų vaidmuo – rinkti ir saugoti daugiausia su Estija susijusius kūrinius, tirti, tarpininkauti, pristatyti, populiarinti ir eksponuoti Estijos ir pasaulio menus Estijos gyventojams ir lankytojams.

30.5. Estijos meno rinka yra profesionali, su galerijomis, priklausančiomis tarptautiniams tinklams, sukurta bendra rinkodara tarp galerijų; valstybė sudaro prielaidas Estijos menininkams užkariauti užsienio rinkas.

30.6. Pateikdama Meno kūrinių demonstravimo taisykles, valstybė remia viešųjų erdvių praturtinimą meno kūriniais, įtraukia šios srities specialistus į kūrinių užsakymo procesą. Minėtame akte bus padaryti pakeitimai siekiant nustatyti, kokių tipų kūrinius galima užsakyti pagal šį teisės aktą ir kaip užtikrinti aukštą užsakomų darbų meninį lygį.

31. Kultūrinė žurnalistika ir medijos

31.1. Būtina sąlyga kultūros plėtrai yra savirefleksija ir bendravimas, kultūrinių reiškinių sklaida žiniasklaidoje, interpretavimas ir vertinimas. Kultūros žurnalistika plačiajai visuomenei pristato tiek Estijos, tiek pasaulio kultūros vertybes ir veikia kaip viešas forumas keistis mintimis.

31.2. Kultūros žurnalistika – tai tinklas, kurį sudaro Estijos visuomeninis transliuotojas, valstybės finansuojami leidiniai ir privačios iniciatyvos žiniasklaida. Valstybė pripažįsta privačios iniciatyvos žiniasklaidos svarbą kaip naujų įvykių skelbėją ir tarpininką bei kultūros kritikos plėtos pagrindą.

31.3. Valstybė užtikrina fondui „Kultuurileht“ galimybes lanksčiai naudoti naują technologinį potencialą skaitmeninti ir viešai paskelbti kultūrinę svarbą turinčius praeities šaltinius, pateikti juos internetu dabartiniams skaitytojams.

31.4. Viešasis visuomeninis transliuotojas, veikiantis pagal įstatymą, yra nepriklausoma ir patikima žiniasklaidos organizacija, reguliariai teikianti informaciją visuomenei ir Parlamento Kultūros komitetui, kuris vertina, ar Nacionalinio visuomeninio transliuotojo veikla atitinka įstatymą, plėtos planą ir visuomenės interesus. Savo veikloje Estijos visuomeninis transliuotojas skatina estų kalbos ir kultūros plėtrą, kultūrinės įvairovės išsaugojimą ir prisideda prie Estijos istorijos bei kultūros atminimo ir išsaugojimo.

31.5. Valstybės nuomone, svarbu, kad visuomeninis transliuotojas aktyviai dalyvautų kuriant kultūrą, be kita ko, remiantis Estijos autorių kūriniais rengiant išliekamąją vertę turinčius televizijos filmus ir serialus, įrašant radijo teatro programas ir dalyvaujant bendrame kino filmų kūrime.

31.6. Nacionalinis visuomeninis transliuotojas atlieka svarbų vaidmenį įamžinant Estijos istoriją ir kultūrą garsu ir vaizdu, išsaugant, atkuriant ir skaitmeninant įrašytą medžiagą. Valstybė remia Nacionalinio visuomeninio transliuotojo pastangas viešai skelbti jo archyvuose ir kitose istorinės atminties įstaigose turimą garso ir vaizdo medžiagą. Valstybei svarbu, kad Estijos gyvenimu besidomintys žmonės tiek čia, tiek užsienyje galėtų naudotis Nacionalinio visuomeninio transliuotojo informacijos srautu. Valstybė remia Nacionalinio visuomeninio transliuotojo plėtrą atitinkanti šiuolaikinį lygmenį ir elektroninės žiniasklaidos aspektus.

32. Kultūrinė įvairovė

32.1. Nacionalinės kultūros politikos tikslas – remti Estijoje gyvenančių tautinių mažumų integraciją į Estijos visuomenę ir kultūrinę erdvę, kartu remiant tautinių mažumų kultūrinės tapatybės pripažinimą ir plėtrą. Šiuo tikslu valstybė remia tautinių mažumų kultūrų išsaugojimą, pateikimą ir plėtrą atsižvelgdama į konkretaus regiono ypatybes ir poreikius.

32.2. Valstybė remia dialogo tarp kultūrų skatinimą siekdama įvertinti kultūrų įvairovę ir išplėsti bendrą kultūrinę erdvę. Šiuo tikslu valstybė skatina tautinių mažumų ir Estijos piliečių asociacijų bendradarbiavimą, siekdama didinti bendruomenių tarpusavio ryšius.

32.3. Valstybė pertvarko tautinių mažumų kultūros asociacijų finansavimo principus, kad jų finansavimas būtų atviresnis ir tikslingesnis.

32.4. Valstybė atnaujina tautinių mažumų srities teisės aktus, siekdama, kad teisės aktų sritis būtų suprantamesnė ir prieinama, kad būtų užtikrintas įvairių politikos krypčių darnumas.

32.5. Valstybė remia tautinių mažumų skėtinių organizacijų gebėjimų stiprinimą, remdama mokymo ir konsultavimo veiklą, jaunimo darbą ir keitimąsi informacija.

33. Paveldo konservavimas

33.1. Traktuojant kultūros paveldą kaip visumą, jis laikomas nacionaliniu prioritetu – neatskiriant nematerialaus ir materialaus paveldo, o kultūros paminklų kaip objektų apsauga įtraukiama į aplinkosaugą. Ne tik kultūrinio tęstinumo išsaugojimas, bet ir paveldo išsaugojimas turėtų būti laikomas darnaus vystymosi dalimi ir ekonominiu pranašumu, svarbia kultūros turizmo dalimi.

33.2. Kiti svarbūs aspektai apima kultūros paveldo apsaugos strategiją ir priemones (ką, kodėl ir kaip tai saugoma), paminklų sąrašo inventorizaciją ir analizę, taip pat informacijos, sąrašų ir atitinkamų teisės aktų atnaujinimą remiantis analizės rezultatais. Svarbus paminklų pripažinimo procesas turi būti įgyvendinamas įvertinant skirtingų šalių interesus, aiškiai apibrėžiant viešąjį interesą, visuomenės interesų pirmenybę prieš privačius interesus, apsaugos priemonių proporcingumą, taip pat atsižvelgiant į tarptautinius susitarimus.

33.3. Valstybė remia paminklų savininkus, kad užtikrintų svarbių objektų išsaugojimą. Valstybė finansuoja šaltinių (įskaitant mokslinius tyrimus, specialias sąlygas), reikalingų kultūros paveldui apsaugoti, nustatymą ir išsaugojimą.

33.4. Valstybė sukuria galimybes pristatyti kultūros paminklus, siekdama padidinti visuomenėje paveldo išsaugojimo svarbos suvokimą. Didelę reikšmę turi visuomenės mokymo ir sąmoningumo ugdymo programos, taip pat svarbūs su paminklais susiję ženklai bei naudotojams palankūs elektroniniai sprendimai, skirti švietimui apie paveldą.

33.5. Valstybė pripažįsta NVO vaidmenį išsaugant paveldą ir skatina bendradarbiavimą su trečiojo sektoriaus organizacijomis ir privačiuoju sektoriumi išsaugant, prižiūrint ir pristatant nacionalinį paveldą.

33.6. Siekiant nustatyti ir įgyvendinti paveldo išsaugojimo tikslus, svarbu didinti įvairių sričių (įskaitant muziejus, aplinkosaugą, teritorijų planavimą) ir atitinkamų ministerijų bei įstaigų sanglaudą. Panašiai, planuojant įvairių agentūrų veiklą, svarbu didinti mokslinius tyrimus ir konsultavimo pajėgumus šioje srityje. Tai leis skatinti žiniomis grįstą paveldo išsaugojimą ir padaryti profesionesnes ir patogesnes viešąsias paslaugas regione.

34. Muziejai

34.1. Muziejų tikslas – plėtoti vietinio kultūros paveldo kaupimą, išsaugojimą ir tyrimus atsižvelgiant į šiuolaikinius lūkesčius ir poreikius atminties institucijų, kurios prisideda prie švietimo, pritraukia lankytojus iš šalies ir užsienio, taip didindamos Estijos, kaip kultūros turizmui patrauklios šalies, populiarumą. Be istorinio paveldo, valstybės nuomone, svarbu, kad būtų ištirtas ir pateikiamas visuomenei gamtos paveldas, skatinant gamtos muziejų, botanikos sodų ir zoologijos sodų veiklą.

34.2. Remdamasi kultūros paveldo vientisumo principu, valstybė skatina glaudų bendradarbiavimą ir veiklos koordinavimą tarp muziejų, paveldo išsaugojimo ir mokslinių tyrimų institucijų.

34.3. Valstybė remia muziejuose sukauptų žinių sklaidą, kad jos būtų viešai naudojamos – be kitų metodų, naudojantis šiuolaikiniais elektroniniais sprendimais ir skaitmeninėmis kolekcijomis. Bus atlikta muziejinių rinkinių analizė siekiant užtikrinti, kad įvairių muziejų kolekcijos sudarytų kultūrinio požiūriu reikšmingą visumą, o jos dalys papildytų viena kitą. Kuravimo veiklos yra kryptingos ir tęstinės. Muziejaus eksponatai laikomi sąlygomis, užtikrinančiomis jų ilgalaikį išsaugojimą.

34.4. Muziejų edukacinės programos derinamos su nacionalinėmis mokymo programomis ir padeda siekti nustatytų švietimo tikslų. Ypatingas dėmesys skiriamas muziejuose laikomo paveldo naudojimui elektroninio mokymosi sprendimuose. Visiems mokiniams suteikiama galimybė aplankyti Estijos muziejus. Kiekvienais mokslo metais vizitams į muziejus skiriama ne mažiau kaip viena diena. Siekiant plėtoti muziejų edukologų ir kitų muziejų specialistų profesinę kvalifikaciją, įgyvendinama koordinuota kvalifikacijos tobulinimo programa bendradarbiaujant valstybei ir sričiai.

34.5. Projektuodama muziejų tinklą, valstybė atsižvelgia į institucijų tvarumą ir įvairovę. Be to, siekiant įgyvendinti veiklas ir gerinti prieinamumą visuomenei, kaip partneriai dalyvauja tiek vietos savivaldybės, tiek privatus sektorius. Muziejaus kolekcijos savininkas užtikrina pagrindinį finansavimą pagrindiniams muziejaus uždaviniams vykdyti.

35. Bibliotekos

35.1. Estijos bibliotekų tinklą, pagrįstą visų vartotojų poreikiais ir interesais, sudaro viešosios, mokyklų, mokslo ir specializuotos bibliotekos bei Estijos nacionalinė biblioteka. Viešosios bibliotekos teikdamos paslaugas užtikrina nemokamą prieigą prie informacijos ir yra vienodai prieinamos visiems vartotojams. Visose Estijos viešosiose bibliotekose bus spartusis internetas.

35.2. Viešosios bibliotekos atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant, kad visi Estijoje gyvenantys žmonės turėtų lygias galimybes saviugdai ir dalyvavimui kultūroje. Viešosios bibliotekos, būdamos vietos savivaldos įsteigtomis institucijomis, teikia informaciją ir konsultuoja pavienius vartotojus apie skirtingus informacijos šaltinius, veikia kaip lankstūs ir daugiafunkciai centrai, skatinantys vietos gyvenimą ir kultūrą, teikia galimybes mokytis visą gyvenimą.

35.3. Knygos estų kalba yra prieinamos visiems, nepriklausomai nuo knygų formato. Valstybė remia kokybiškos literatūros ir su kultūra susijusių periodinių leidinių, kurie yra svarbūs Estijos kalbai ir kultūrai, išigijimą viešosioms bibliotekoms.

35.4. Valstybė pripažįsta viešųjų bibliotekų kultūrinių ir literatūrinių programų vertę, su mokymusi visą gyvenimą susijusių iniciatyvų įgyvendinimą, programas, skirtas vaikų ir jaunimo skaitymo įgūdžiams skatinti, susitikimus, kuriuose dalyvauja rašytojai ir kiti kūrybingi asmenys, bei iniciatyvas, kuriuose dalyvauja kelios viešosios bibliotekos įvairiose savivaldybėse, taip pat veiklą, skirtą žmonėms, kurių gimtoji kalba nėra estų kalba, bei veiklą atsižvelgiant į specialių poreikių turinčių skaitytojų interesus.

35.5. Estijos nacionalinė biblioteka, kaip pagal įstatymą veikiantis viešasis subjektas, renka daugumą Estijoje publikuotų knygų, susijusių su Estija. Estijos nacionalinė biblioteka taip pat atlieka parlamentinės bibliotekos pareigas, užtikrindama informacijos pateikimą Parlamentui ir kitoms konstitucinėms institucijoms, plėtoja bibliotekinių studijų centrą. Estijos nacionalinė biblioteka savo veiklos srityje yra viena iš pagrindinių Estijos institucijų, užtikrinančių kultūros paveldo skaitmeninimą, saugojimą ir prieinamumą.

36. Liaudies kultūra

36.1. Estijos kultūros stiprybė yra vertybėmis pagrįstos ir į dalyvavimą orientuotos veiklos, unikalios kultūrinės erdvės ir jų specifinės ypatybės, identitetas ir žmonės, kurie puoselėja regioninius papročius, tarmes ir gyvenimo būdą.

36.2. Liaudies kultūra sudaro galimybes naujos kartos kultūros specialistams visose srityse atsirasti ir skatina žmones aktyviai dalyvauti kultūroje.

36.3. Vertinamas ir remiamas nematerialusis kultūros paveldas, kurį pripažįsta bendruomenės ir to paveldo nešėjai. Valstybė sistemingai remia nematerialaus kultūros paveldo rinkimą, saugojimą ir viešinimą per valstybės centrinės atminties institucijas. Valstybės parama taip pat skiriama per atskirų sekcijų struktūrų ir svarbių renginių organizavimo rėmimą.

36.4. Chorinis judėjimas ir liaudiškas dainavimas bei muzikavimas instrumentais sieja liaudies kultūrą su muzika, literatūros menu ir scenos menais. Dainų ir šokių švenčių tradicija turi didelę kultūrinę ir ekonominę įtaką, tai yra procesas, remiamas ir palaikomas vietos savivaldybių bei valstybės, kartu panaudojant visuomenines asociacijas ir vietinių kultūros centrų tinklą, kuris nuolat dalyvauja rengiant regionines ir nacionalines dainų ir šokių šventes.

36.5. Valstybė remia novatorišką paveldo kultūros ryšį su kūrybinėmis industrijomis ir verslumu. Valstybė vertina kūrybines ir plėtros veiklas bei verslumą, grindžiamą paveldu ir paveldo technologijomis. Liaudies kultūros renginiai ir nematerialaus kultūros paveldo reiškiniai plėtoja kultūrinį turizmą įvairiose Estijos vietose, todėl skatina vietinius verslus.

Neoficialus vertimas, iš anglų kalbos vertė Dalia Urbanavičienė

Papildomos EKG T pastabos dėl Kultūros politikos pagrindų įstatymo projekto

Papildomai atkreipiame dėmesį į šiuos Kultūros politikos pagrindų įstatymo projekto trūkumus pastraipsniui.

Pirmojo skirsnio 2 straipsnyje „Pagrindinės šio įstatymo sąvokos“ labai trūksta apibrėžimų, kas yra:

- *Kultūros politika;*
- *Kultūros sritys* (jos minimos toliau 3, 7, 10, 12, 13, 16, 20 straipsniuose);
- *Viešieji visuomenės kultūriniai poreikiai* (jais remiantis apibrėžiama sąvoka *kultūros paslauga*).

Kai kurie 2 straipsnyje pateikti apibrėžimai kelia abejonių:

- *Kultūros paslauga* nepagrįstai apribojama vien menine ar pažintine veikla, kai dalyvavimas kultūroje turėtų būti platesnis – pažintinė veikla dar neužtikrina įsitraukimo į kultūrinį vyksmą, o *meno* sąvoka yra siauresnė už *kultūros* (pavyzdžiui, papročių ir tautinės tapatybės puoselėjimas yra kultūros reiškinys, ne vien meno);
- Sąvoka *Nacionalinės reikšmės kultūros vertybės* apima vien į materialiąsias kultūros vertybes, pamirštant nematerialųjį kultūros paveldą, nors Lietuva yra ratifikavusi UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo konvenciją ir įsipareigojusi ją įgyvendinti, yra sudaromas Nematerialaus kultūros paveldo sąvadas.

2 straipsnio 10 dalyje nurodoma, kad kitos šiame Įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos kituose su kultūra susijusiuose įstatymuose, tačiau tarp išvardytų įstatymų liko nepaminėtas Lietuvos Respublikos tautinio paveldo produktų įstatymas (jame apibrėžta *tautinio paveldo produkto* sąvoka, kuri paminėta Kultūros įstatymo 6 straipsnio 2 dalies 14 punkte) ir kiti svarbūs įvairias kultūros sritis reglamentuojantys teisės aktai, taip pat UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo konvencija, pateikianti sąvokos *nematerialus kultūros paveldas* išaiškinimą.

6 straipsnio „Ministerijų kompetencija kultūros politikos srityje“ 1 dalyje apibrėžiant Kultūros ministerijos kompetenciją nurodoma, kad ministerija rengia kultūros srities plėtros programą (6 str. 2 punktas). Tačiau lieka neaišku, ar kalbama apie vieną visai kultūros sričiai skirtą plėtros programą, ar apie tam tikrai kultūros sričiai skirtą programą. Tai esminis skirtumas, nes pirmuoju atveju tai būtų labai svarbus kultūros politikos dėmuo ir Kultūros įstatyme būtina atskiru straipsniu reglamentuoti bendrosios kultūros srities plėtros programos parengimą bei įgyvendinimą. Atkreipiame dėmesį, kad dabartiniu metu Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymo 8 straipsnio 1 dalis nustato: „Etninės kultūros globos taryba inicijuoja ir padeda Vyriausybei parengti etninės kultūros plėtros valstybinę programą bei koordinuoti jos įgyvendinimą“.

12 straipsnyje „Patariamiosios kultūros sričių tarybos“ trūksta aiškumo, kad tos patariamiosios tarybos sudaromos būtent prie Kultūros ministerijos. Praverstų aiškiau apibrėžti, koks būtų Kultūros ministerijos santykis su Seimui atskaitingomis ekspertinėmis kultūros

institucijomis (pavyzdžiui, koks bus santykis tarp Kultūros ministerijos sudarytos Etninės kultūros tarybos ir Seimui atskaitingos EKG).

13 straipsnio „Kultūros finansavimo šaltiniai ir kultūros finansavimo skatinimas“ 2 dalyje kalbama tik apie kultūros įstaigų finansavimą ir visiškai neužsimenama apie valstybės paramą nevyriausybinėms kultūros organizacijoms, kai daugelyje Europos šalių yra užtikrinamas finansavimas pagrindinėms tam tikrą kultūros sritį atstovaujančioms NVO, kad šios organizacijos būtų pajėgios išsilaikyti ir pilnavertiškai bendradarbiauti formuojant ir įgyvendinant kultūros politiką (geras pavyzdys – Estijos patirtis).

15 straipsnio „Kultūros įstaigų sistema“ 1 dalyje nurodoma, kad kultūros įstaigų sistema sudaro tik tos kultūros įstaigos, kurių savininkė yra valstybė arba savivaldybės, taip pat dar įvardijami „kiti kultūros paslaugų teikėjai“. Manytume, kad šioje sistemoje būtina aiškiai įvardyti ir NVO, kadangi šio sektoriaus įnašas į bendrą kultūros lauką yra tikrai svarbus. Atkreipiame dėmesį, kad Kultūros įstatymo 2 straipsnyje pateiktas sąvokos *kultūros įstaiga* apibrėžimas nurodo, kad tai yra bet kokios teisinės formos juridinis asmuo, teikiantis kultūros paslaugas, todėl tikėtina, kad tai gali būti ir NVO. Todėl siūlome papildyti 15 straipsnio 1 dalį punktu „kultūros įstaiga, turinti nevyriausybinės organizacijos statusą“. Tuo labiau, kad nevyriausybinės organizacijos gali svariai prisidėti prie Kultūros įstatymo projekto 15 straipsnio 2 dalyje apibrėžto kultūros įstaigų sistemos tikslo įgyvendinimo – būtent NVO ypač sėkmingai skatina asmenų kūrybinę ir kultūrinę raišką bei dalyvavimą kultūros veiklose.

17 straipsnyje „Kompetencijų centrai“ trūksta aiškumo, kokiais kriterijais remiantis būtų pripažįstamos tokių centrų kompetencijos, kaip tokie centrai pasiskirstys kompetencijomis pagal atskiras kultūros sritis. Susidaro įspūdis, kad paliekama daug laisvės laisvai interpretuoti kompetencijų centro statuso suteikimo galimybes, nors toks statusas gerokai išplėstų tų institucijų galias ir netgi leistų formuoti vieningus rekomendacinius kultūros įstaigų teikiamų kultūros paslaugų kriterijus (17 str. 3 dalies 2 punktas).

18 straipsnyje „Nevyriausybinių organizacijų funkcijos įgyvendinant kultūros politiką“ įvardyta NVO teisė steigti paramos fondus, premijas, apdovanojimus ir teikti kitokią paramą (18 str. 2 d. 4 p.), tačiau visame Kultūros įstatyme net neužsiminta apie nevyriausybinių organizacijų teisę pačioms gauti paramą iš valstybės savo funkcijų įgyvendinimui. Tokia nuostata ne tiek skatintų, kiek žlugdytų NVO iniciatyvas kultūros srityje.

20 straipsnio „Kultūros ir meno premijos“ 4 dalyje per siaurai traktuojama, už kokius nuopelnus galėtų būti skiriamos Vyriausybės premijos – vien už „novatoriškus ir originalius kūrybos procesus ir (ar) jo metu tarptautiniu ar nacionaliniu mastu pasiektus rezultatus“. Šį nuopelnų sąrašą būtina papildyti, sudarant galimybes gauti Vyriausybės premijas ir už išliekamąją vertę turinčių nacionalinių kultūros vertybių (tame tarpe nematerialaus kultūros paveldo) išsaugojimą bei kitas kultūrinės veiklas, atitinkančias šio įstatymo preambulėje įvardytas nuostatas.